

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. birželio 26 d.
(OR. en)

11057/23

COAFR 220
CFSP/PESC 924
CSDP/PSDC 514
DEVGEN 129
COHAFA 73
COHOM 148

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Tarybos išvados dėl Somalio

Delegacijoms pridedamos 2023 m. birželio 26 d. įvykusiame 3961-ame Tarybos posėdyje patvirtintos Tarybos išvados dėl Somalio.

Somalis

Tarybos išvados

1. Europos Sąjunga (ES) ir jos valstybės narės palankiai vertina Somalyje padarytą didelę pažangą nuo tada, kai 2022 m. gegužės mėn. pareigas pradėjo eiti prezidentas Hassan Sheikh Mohamud. ES giria Somalio federalinę vyriausybę už jos pastangas sukurti stabilų ir taikų Somalį, kad būtų užtikrintas saugumo pertvarkos įgyvendinimas pagal JT Saugumo Tarybos įgaliojimus (JT ST rezoliuciją 2628 ir JT ST rezoliuciją 2670), taip pat už jos plataus užmojo reformų darbotvarkę, įskaitant įsipareigojimą siekti visapusiško susitaikymo ir makroekonomikos reformų. ES taip pat palankiai vertina Somalio federalinės vyriausybės įsipareigojimą laikytis Jungtinių Tautų Chartijos ir taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos.
2. ES labai vertina ilgalaikę partnerystę su Somaliu ir sustiprintą politinį dialogą su Somalio federaline vyriausybe, kurio rezultatas – patvirtintos „ES ir Somalio bendros veiklos veiksmų gairės. Atnaujintas kryptingas bendradarbiavimas“ (toliau – veiksmų gairės). Veiksmų gairėmis siekiama didinti ES ir Somalio strateginio bendradarbiavimo veiksmingumą ir efektyvumą, daugiausia dėmesio skiriant apibrėžtiems kriterijams, susijusiems su prioritetinėmis sritimis, kilusiomis iš Somalio federalinės vyriausybės reformų darbotvarkės, apimančios įtraukią politiką ir demokratizaciją, žmogaus teises, saugumą ir stabilizavimą, taip pat socialinį ir ekonominį augimą. Somalio ir ES partnerystė ir bendradarbiavimas grindžiami bendromis vertybėmis ir principais, tarpusavio atskaitomybe ir nauda, skaidrumu ir atsakomybe, taip pat stipria Somalio atsakomybe ir rezultatais, kurie bus labai svarbūs ne tik siekiant stiprinti pažangą vykdant reformas, bet ir kuriais bus grindžiama ES parama. ES laukia bendros šių veiklos gairių įgyvendinimo pradžios.

3. ES yra pagrindinė ilgalaikė Somalio partnerė, kurios reikšmingi įnašai nuo 2009 m. siekė daugiau kaip 4,3 mlrd. EUR¹, įskaitant Afrikos Sąjungai (AS) ir visai neseniai Somalio nacionalinei armijai pagal Afrikos taikos priemonę ir Europos taikos priemonę (ETP) sutelktus 2,5 mlrd. EUR. Ši parama buvo ir toliau bus grindžiama ES integruotu požiūriu siekiant remti taiką, stabilumą ir vystymąsi, taip pat reaguoti į humanitarinius poreikius. ES ragina Somalį toliau daryti pažangą įgyvendinant veiksmų gairių prioritetines sritis ir įsipareigoja toliau remti šias pastangas.
4. ES palankiai vertina Somalio įsipareigojimą visais lygmenimis vykdyti politines reformas, susijusias su valstybės stiprinimu, susitaikymu ir demokratiniais rinkimais. Ji palankiai vertina Somalio federalinės vyriausybės kartu su federalinėmis valstybėmis narėmis Nacionalinėje konsultacijų taryboje padarytą pažangą. Pripažindama iki šiol padarytą pažangą, ES pabrėžia, kad svarbu baigti rengti Konstituciją, būtinai kodifikuojant Nacionalinėje konsultacijų taryboje pasiektus susitarimus, įskaitant susitarimus dėl demokratizacijos ir vienodo atstovavimo principo, Konstitucinio Teismo steigimo ir Nepriklausomos nacionalinės žmogaus teisių komisijos suformavimo. Palankiai vertindama aktyvų prezidento Hassan Sheikh Mohamud dalyvavimą užmezgant ryšius su federalinių valstybių narių prezidentais, ES ragina Somalio federalinę vyriausybę ir federalines valstybes nares tęsti dialogą ir ragina federalines valstybes nares konstruktyviai prisidėti prie valstybės stiprinimo proceso. ES taip pat pabrėžia įtraukį ir skaidrių taikos kūrimo ir vystymosi procesų vietas, regioniniu ir nacionaliniu lygmenimis svarbą. Ji palankiai vertina Somalio federalinės vyriausybės įsipareigojimą užtikrinti visapusišką, lygiateisį ir prasmingą moterų, jaunimo, mažumų klanų ir kitoms marginalizuotoms grupėms priklausančių asmenų dalyvavimą.

¹ Į šį skaičių neįtraukti valstybių narių dvišaliai įsipareigojimai.

5. Toliau darant pažangą politinėje, saugumo ir socialinėje bei ekonominėje srityse, ES pabrėžia, jog svarbu, kad Somalis toliau dėtų pastangas gero valdymo, teisinės valstybės, kovos su korupcija ir nebaudžiamumu, lyčių lygybės ir žmogaus teisių, įskaitant politines laisves, pavyzdžiui, saviraiškos laisvę, skatinimo ir apsaugos srityse. Visa tai yra itin svarbūs įtraukaus vystymosi ir tvarios taikos elementai. Šiuo atžvilgiu ES palankiai vertina Somalio federalinės vyriausybės išreikštą ryžtą laikytis savo įsipareigojimų ir ragina toliau rengti atitinkamus teisės aktus, pavyzdžiui, aktus dėl moters lyties organų žalojimo ir lytinių nusikaltimų, laikantis tarptautinės žmogaus teisių teisės. ES yra pasirengusi remti tolesnę pažangą šiais klausimais.
6. ES pakartoja, kad yra įsipareigojusi Somalio federalinei vyriausybei ir Somalio žmonėms ir juos remia kovojant su grupuote „al-Shabaab“. Ji reiškia pagarbą didžiuliame Somalio vyrų ir moterų pasiaukojimui, taip pat AMISOM / ATMIS ir pajėgomis prisidedančių šalių vykdomai veiklai ir pasiaukojimui vykdant kampaniją prieš grupuotę „al-Shabaab“ viena po kitos vykdytą AS vadovaujamų misijų metu. ES pripažįsta ir skatina postūmį trijų krypčių (karinio, finansinio, ideologinio) puolimuose. ES ragina AS / ATMIS ir Somalį stiprinti bendradarbiavimą remiant Somalio saugumo pertvarką, be kita ko, vykdant Somalio vadovaujamas operacijas prieš grupuotę „al-Shabaab“. Šiuo atžvilgiu ES palankiai vertina valstybių, kurios pirmosios susiduria su migrantų antplūdžiu, vaidmenį ir pajėgomis prisidedančių šalių paramą. Vykdydama karines operacijas ES primena, kad visi subjektai turi laikytis tarptautinės humanitarinės teisės ir pagrindinių atsargumo bei atskyrimo principų, kad užtikrintų civilių gyventojų apsaugą, ir turi sudaryti palankesnes sąlygas saugiai ir nekliudomai pasiekti tuos, kuriems reikia pagalbos, kad ir kur jie būtų.

7. ES pabrėžia, kad svarbu stabilizuoti išlaisvintas teritorijas, ir palankiai vertina tai, kad Somalio federalinė vyriausybė parengė nacionalinę stabilizavimo strategiją, laikydamosi visus valdžios lygmenis apimančio požiūrio. Siekiant remti tvarią taiką ir stabilumą neseniai išlaisvintose teritorijose, labai svarbu šalinti pagrindines nestabilumo priežastis, integruoti taikos kūrimo ir susitaikymo veiklą ir Somalio žmonėms užtikrinti apsaugą, teisingumą ir pagrindines paslaugas, pavyzdžiui, sveikatos priežiūrą ir švietimą. ES taip pat pabrėžia, kad stabilizavimo veikloje svarbu spręsti klimato ir saugumo sąsajų klausimą. ES yra pasirengusi paremti Somalio federalinės vyriausybės ir federalinių valstybių narių pastangas.
8. ES palankiai vertina veiksmus, kurių imtasi siekiant sukurti nacionalinio saugumo struktūrą, kuria prisidedama prie atsakingesnio, atskaitingesnio, geriau integruoto ir veiksmingesnio saugumo sektoriaus. ES ragina ją įgyvendinti vadovaujant Somaliui ir laikantis jo vizijos, kad būtų sukurtos pajėgios, veiksmingos ir efektyvios Somalio saugumo pajėgos, turinčios tvirtas vadovavimo ir valdymo, civilinės priežiūros, atskaitomybės ir valdymo struktūras. ES primena bendrai sutartą Somalio tikslą perimti atsakomybę už savo paties saugumą, grindžiamą tvirta teisine ir konstitucine sistema. ES pripažįsta Somalio federalinės vyriausybės įsipareigojimą generuoti papildomas pajėgas ir didinti jų pajėgumą, skatindama toliau dėti pastangas, kad būtų užtikrinta sklandi saugumo pertvarka.
9. ES yra įsipareigojusi paremti saugumo pertvarką Somalyje ir pabrėžia savo sprendimą 2023–2024 m. laipsniškai didinti paramą Somalio nacionalinei armijai. Ji taip pat toliau derins su saugumu susijusias ES priemones, įskaitant BSGP misijas (EUCAP, EUTM) ir operaciją ATALANTA, kad paremtų Somalio saugumo struktūrą ir holistinį veiksmų gairių įgyvendinimą, įskaitant papildomų lėšų sutelkimą kovos su terorizmu finansavimo pastangoms ir pajėgų generavimo poreikiams remti. Tai darydama ES įvertins poreikius vietoje ir Somalio federalinės vyriausybės išreikštus poreikius.

10. ES taip pat pabrėžia, kad be šiuo metu vykdomų operacijų Somaliui būtinai reikia išlaikyti dėmesį, sutelktą į saugumo struktūros įgyvendinimą, ir priimti visišką atsakomybę už pertvarką, be kita ko, užtikrinant visapusišką pagrindinių saugumo partnerių veiklos koordinavimą. ES primena, kad visiems partneriams reikia užtikrinti atsakingą perėjimą nuo ATMIS prie Somalio saugumo pajėgų, laikantis ATMIS pasitraukimo strategijos ir JT ST rezoliucija 2628 (2022) nustatytų terminų². ES taip pat primena Ketverto (Somalio federalinės vyriausybės, JT, AS ir ES) kartu suformuluotus kriterijus ir skatina rengti reguliarius Ketverto susitikimus.
11. ES pabrėžia regioninio jūrų saugumo Somalio pusiasalyje, visų pirma prie Somalio pakrantės, svarbą atsižvelgiant į jo strateginę padėtį ir prekybos maršrutus atviroje jūroje. ES primena esanti įsipareigojusi gilinti savo jūrų srities bendradarbiavimą su Somaliu saugumo klausimais, be kita ko, per EUCAP ir operaciją ATALANTA, kartu dedant pastangas su Somalio federaline vyriausybe pagerinti sąlygas, kad ES operacija galėtų vykdyti visus įgaliojimus.
12. ES atsižvelgia į veiksmus, kurių Somalis ėmėsi, kad pasiektų labai įsiskolinusių neturtingų šalių (LĮNŠ) proceso pabaigos tašką. Kaip LĮNŠ proceso pabaigos taško pasiekimas yra svarbus kriterijus, taip itin svarbus bus ir geresnis vidaus išteklių sutelkimas, kad tuo remiantis būtų galima dėti daugiau valstybės stiprinimo pastangų, be kita ko, naujai išvaduotose teritorijose. ES palankiai vertina Somalio vyriausybės pastangas gerinti viešųjų finansų valdymą, skatinti meritokratiją ir užtikrinti atskaitomybę. ES ragina Somalį ir remia jo pastangas toliau vykdyti politikos reformas, kuriomis siekiama stiprinti viešųjų finansų valdymo sistemas, kovą su korupcija ir pajamų generavimą siekiant finansuoti pagrindinių paslaugų, įskaitant saugumą ir stabilizavimą, teikimą. ES ragina Somalį daryti pažangą siekiant prisijungti prie Pasaulio prekybos organizacijos.

² Įskaitant visišką ATMIS pasitraukimą iki 2024 m. gruodžio pabaigos.

13. ES palankiai vertina Somalio vyriausybės norą gilinti glaudžius verslo ryšius tarp Somalio ir ES, skatinant prekybą ir investicijas, be kita ko, įveiklinant ES ir Somalio investicijų, prekybos ir verslo platformą. Be to, ES palankiai pažymi Somalio federalinės vyriausybės pasiryžimą diversifikuoti ekonomiką ir teigiamai vertina požiūrį dėl mėlynosios ekonomikos Somalyje, kartu būdama pasirengusi angažuotis žvejybos ir pakrančių bendruomenių klausimais.
14. ES yra ypač susirūpinusi dėl gilėjančios humanitarinės krizės³ šalyje, kurią sukėlė ilgai trunkanti sausra, užsitęsęs konfliktas ir su tuo susijęs priverstinis persikėlimas. ES dar kartą patvirtina esanti įsipareigojusi toliau teikti humanitarinę pagalbą pagal poreikius, laikantis humanitarinės pagalbos, vystymosi ir taikos susietumo požiūrio, ir kartu propaguoti principais grindžiamus humanitarinius veiksmus ir galimybes jais pasinaudoti. Pripažindama dedamas pastangas⁴ ES taip pat ragina tarptautinę bendruomenę didinti humanitarinę paramą, kad būtų išvengta kitų žūčių. Tuo pačiu metu ES ragina Somalio federalinę vyriausybę ir federalines valstybes nares užtikrinti galimybę gauti humanitarinę pagalbą ir sudaryti palankesnes sąlygas neutraliai ir nešališkai teikti pagalbą pagal atitinkamas tarptautines teisines sistemas. Sunkių ir besikartojančių su klimatu susijusių nelaimių akivaizdoje ES pabrėžia pritarianti Somalio nacionaliniam prisitaikymo prie klimato kaitos planui ir remianti tvarų vandens išteklių valdymą.

³ 2023 m. birželio mėn., nors grėsmingai artėjančio bado ir buvo išvengta, humanitarinės pagalbos poreikiai tebėra dideli: jos reikia daugiau kaip 8,25 mln. Somalio žmonių, įskaitant maždaug 1,8 mln. nuo prastos mitybos nusilpusių vaikų.

⁴ *Inter alia*, Aukšto lygmens įsipareigojimų telkimo konferenciją, surengtą 2023 m. gegužės mėn. Niujorke siekiant paremti humanitarinį atsaką Somalio pusiasalyje, kurioje pavyko sutelkti 2,4 mlrd. \$ Somaliui, Etiopijai ir Kenijai.

15. Pagal 2021 m. gegužės mėn. priimtą ES strategiją dėl Somalio pusiasalio šiuo metu ES sustiprintos ir kryptingos ES partnerystės su Somaliu dėmesys daugiausia skiriamas jungtiniam veiksmų gairių įgyvendinimui ir pozityvios dinamikos palaikymui. Taikydama integruotą požiūrį, ES toliau telks visą priemonių rinkinį Somaliui remti. KVTBP „Globali Europa“ programavimo laikotarpio vidurio peržiūros kontekste ES yra pasirengusi įsipareigoti skirti papildomų išteklių orientacinei daugiametei programai (2021–2027 m.). Be to, ES toliau telks lėšas pagal strategiją „Global Gateway“, humanitarinę pagalbą, taip pat ETP ir BSGP misijas ir operacijas. Reguliarūs politiniai dialogai, įskaitant aukšto lygmens ir sektorinius dialogus su Somaliu, bus itin svarbūs siekiant toliau svarstyti prioritetus, bendradarbiavimą ir įgyvendinimą partnerystės vardu.
16. Iššūkiai, su kuriais šiuo metu susiduria Somalio pusiasalis ir Somalis, gali būti įveikti tik imantis bendrų, glaudžiai koordinuojamų veiksmų. Bendras Somalio stabilumas, suverenumas, teritorinis vientisumas ir taikus vystymasis yra labai svarbūs šaliai, regionui ir ES. ES ragina sustiprinti tarptautinį bendradarbiavimą, partnerystes ir veiksmų koordinavimą Somalio iniciatyva ir jam vadovaujant, siekiant remti saugaus ir stabilaus Somalio vystymąsi. Regioninis bendradarbiavimas ir Somalio kaimyninių valstybių parama yra gyvybiškai svarbi stabilumui regione užtikrinti. ES ragina Somalį toliau plėtoti aktyvų bendradarbiavimą regioniniu ir tarptautiniu lygmeniu, be kita ko, su AS, Tarpvyriausybine vystymosi institucija, Rytų Afrikos bendrija ir Somalio pusiasalio iniciatyva. Laikydamosi ES strategijos dėl Somalio pusiasalio, ES ir toliau yra įsipareigojusi remti regioninę integraciją. ES, be kita ko, angažuojantis Europos Sąjungos specialiajam įgaliotiniui Somalio pusiasalyje, toliau palaikys glaudžius ryšius su valstybėmis regione ir su panašiai mastančiais regioniniais ir tarptautiniais partneriais, kad būtų užtikrintas bendras požiūris siekiant remti Somalio ilgalaikę taiką ir stabilumą.